DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. 4 (138). Równe, dnia 10 kwietnia 1937 r. ROK XIV.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA:

CZĘŚĆ URZĘDOWA

26

OKÓLNIK MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 2 marca 1937 r. Nr. II P-683/37

w sprawie zbiórki na „Dar Narodowy 3 Maja".

Zezwalam na urządzenie w szkołach zbiórki na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja" w czasie od 2 — 10 maja 1937 r.

Zbiórkę organizują: Towarzystwo Szkoły Ludowej na terenia Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego i Lwowskiego, Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego, Polska Macierz Szkolna w Warszawie na obszarze m. st. Warszawy, oraz województw: warszawskiego, lubelskiego, łódzkiego, kieleckiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego.

Zbiórka ma na celu uruchomienie i utrzymywanie szkół powszechnych w województwach wschodnich przez organizacje oświatowe polskie.

Winna ona mieć charakter najzupełniej dobrowolny, przy czym składki młodzieży szkolnej nie mogą przekraczać norm, zastrzeżonych w okólniku Nr. 80 z dnia 22 sierpnia 1936 r. (II P-5000/36).

Minister
(—) W. Świętosławski

27

OKÓLNIK MINISTRA W. R. i O. P. Nr. 15

z dnia 2 marca 1937 r. (II P-1356/37)

w sprawie uszkadzania linii telefonicznych i telegraficznych.

Straty powodowane przez uszkadzanie linii telefonicznych i telegraficznych skłoniły Ministerstwo, iż w okólniku skierowanym do Kuratoriów Okręgów Szkolnych, Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji i kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 125 z 1930 r.) zarządziło, by we wszystkich szkołach uświadamiano dziatwę i młodzież o szkodach i stratach, jakie wynikają z lekkomyślnych psot, powodujących uszkodzenia linii telegraficznych i telefonicznych.

We wspomnianym okólniku Ministerstwo poleciło 1) zorganizować specjalne pogadanki jak również wykorzystać wszystkie momenty, dające okazję do uświadomienia dziatwy co do ważności telefonu i telegrafu, 2) przestrzec dziatwę przed ewentualnymi skutkami prawnymi w razie wykrycia sprawców uszkodzeń, a zwłaszcza przed odpowiedzialnością materialną, którą ponoszą rodzice i opiekunowie, 3) dołożyć starań, by zarządzona akcja została przeprowadzona konsekwentnie i objęła jak najszersze kręgi młodzieży.

Ponieważ podjęta akcja nie dała pożądanych wyników, w tym samym roku (1930) ponownie zaleciło Ministerstwo usilnie PP. Kuratorom (P. Wojewodzie) należyte zainteresowanie się wspomnianą akcją i wywarcie na podwładne urzędy i szkoły wpływu, by akcja ta prowadzona była celowo i wytrwale (okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 listopada 1930 r. Nr. II-26408/30).*)

W ubiegłym roku stwierdzono znowu, że liczba uszkodzeń linii telegraficznych i telefonicznych wzrosła w porównaniu do lat ubiegłych, przy czym uszkadzanie tych linii powodowała w znacznej większości wypadków młodzież w wieku szkolnym, zarzucając na linie telefoniczne sznurki obciążone kamieniami. W celu ukrócenia tego rodzaju wybryków, pociągających za sobą straty dla Skarbu Państwa a świadczących o braku odpowiedniego uświadomienia państwowego, zarządzam, aby akcja pouczania młodzieży szkolnej o stratach powodowanych przez uszkadzanie linii telefonicznych i telegraficznych (polowych i stałych) prowadzona była nadal celowo, energicznie i wytrwale w myśl wskazówek cytowanych na wstępie.

W związku z tym podkreślam, iż właściwe i skuteczne realizowanie obowiązujących programów nauczania daje szkole możność należytego oddziaływania na młodzież w tym kierunku.

Minister
(—) W. Świętosławski

---

*) Dz. Urz. Kurat. O. S. Woł. Nr. 1, poz. 2 i 3 z 1931 r.

28

OKÓLNIK MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 3 marca 1937 r. (II P-1145/37)

o urlopach płatnych za zwrotem kosztów zastępstwa dla nauczycieli szkół powszechnych, z rozłożeniem spłaty na trzy lata.

W porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zezwalam od roku szkolnego 1937/38 na korzystanie z ulg, określonych okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 11 lutego 1929 r. nr. I-12490/28 w sprawie urlopów nauczycielstwa szkół powszechnych za zwrotem kosztów zastępstwa (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929, nr. 4, poz. 42) nauczycielom publicznych szkół powszechnych, będącym słuchaczami Państwowych Instytutów w Warszawie: Nauczycielskiego, Robót Ręcznych i Pedagogiki Specjalnej oraz Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Wymienieni słuchacze będą mogli otrzymywać tylko na jeden rok studiów urlop roczny płatny za zwrotem kosztów zastępstwa z rozłożeniem na spłaty ratalne w ciągu 3 lat (36 rat), poczynając od daty rozpoczęcia urlopu na warunkach, unormowanych wspomnianym powyżej okólnikiem (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. z r. 1929, nr. 4, poz. 42) i w granicach kredytu ustalonego na ten cel w Dz. 4 § 1 (poz. 4) w poszczególnych okresach budżetowych.

Minister

(—) W. Świętosławski

29

OKÓLNIK MINISTERSTWA W.R. i O.P. Nr. 22

z dnia 19 marca 1937 roku (II P-2141/37)

o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk.

Podaję do wiadomości i wykorzystania załączony okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 78 z dnia 8 października 1936 r. o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk (Nr. AC. 26-a-20-3).

Pragnąc zapewnić jak najwydatniejsze osiągnięcie celów wzmiankowanych w tym okólniku, uważam za wskazane: 1) by władze, instytucje, szkoły i zakłady podlegające pośrednio czy bezpośrednio Ministerstwu, zwracały uwagę przy sposobności wykonywania swych czynności służbowych na możność sprostowania w trybie uproszczonym nazwisk skażonych i wskazywały na niedogodności, na jakie niejednokrotnie narażone są osoby, które nie dokonały sprostowania aktu stanu cywilnego, mającego podstawowe znaczenie w życiu każdego obywatela oraz 2) by osobom tym udzielano w ich staraniach jak najskuteczniejszej pomocy.

Pożądane jest, by zwłaszcza dyrekcje (kierownictwa) szkół w razie ujawnienia skażonego nazwiska ucznia narodowości polskiej przy sposobności dokonywania czynności urzędowych (przeprowadzanie zapisów, prowadzenie metryki szkolnej, uskutecznianie spisów dzieci i t. p.) zwracały uwagę zainteresowanym na możność sprostowania skażonego nazwiska.

W razie wyrażenia zgody ze strony zainteresowanych osób, podległe instytucje powinny okazać jak najdalej idącą pomoc. W tym celu należy:

1) uzyskać od zainteresowanych (w razie ich niepełnoletności od rodziców), których nazwisko uległo skażeniu, pisemne wyrażenie zgody zarówno na sprostowanie nazwiska, jak na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) sporządzić wykaz zainteresowanych, którzy w sposób wyżej wzmiankowany złożyli oświadczenie — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i wyżej wspomniane wykazy przesłać w charakterze wniosku władzy bezpośrednio przełożonej (Kuratorium Okręgu Szkolnego, Inspektorat Szkolny), która prześle je władzom powołanym do sprostowania (por. pkt. C. Okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych).

Szkoły, zakłady i instytucje podległe bezpośrednio Ministerstwu prześlą wspomniane zgłoszenia i wykazy wprost władzom powołanym do sprostowania.

Współdziałanie, o którym wyżej mowa, nie może posiadać cech wywierania na zainteresowanych jakiegokolwiek nacisku.

Zarazem zwracam uwagę na pkt. „D" okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dotyczący pisowni imion w spisach urzędowych.

Minister

(—) W. Świętosławski.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH — ODPIS.

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 78

z dnia 8 października 1936 roku

o prostowaniu skażonej pisowni nazwisk.

(Nr. AC. 26-a-20-3).

Do PP. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawę i Starostów.

A. Uwagi wstępne.

Jest faktem powszechnie znanym, że urzędnicy stanu cywilnego państw zaborczych, czy to pomyłkowo, z powodu nieznajomości

zasad pisowni polskiej, czy też w imię świadomie uprawianej polityki wynaradawiającej, wpisywali częstokroć w prowadzonych przez się rejestrach nazwiska rdzennie polskie w formie skażonej np.: Gonschorowsky (Gonschorowski lub Gonsorowski) zamiast Gąsiorowski, Krol zamiast Król, Gorodyskij zamiast Horodyski i t. p.

Z uwagi na zasadnicze znaczenie aktu stanu cywilnego, jako podstawy, na której opierają się wszelkie późniejsze dokumenty urzędowe i prywatne zniekształcenia bądź błędy raz dopuszczone mściły się i mszczą jeszcze dotychczas na dziedzicach danego nazwiska.

Stwierdzono, że istnieje w Państwie liczna jeszcze rzesza pokrzywdzonych w ten sposób jednostek, które z istniejących możliwości naprawienia wyrządzonej bezpośrednio im samym bądź też pośrednio przodkom ich krzywdy, dotychczas nie skorzystały.

Naturalną dążność do odzyskania prawidłowej pisowni nazwiska rodowego hamuje w znakomitej większości przypadków nieznajomość obowiązujących w danym zakresie przepisów bądź też obawa przed uciążliwym i kosztownym postępowaniem.

Chcąc przyjść zainteresowanym z jaknajwydatniejszą w tym względzie pomocą, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych po porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami zarządza wprowadzenie do i tak uproszczonego już w omawianej dziedzinie trybu postępowania sprostowawczego dalszych jeszcze, po myśli wyrażonych poniżej zasad, udogodnień.

B. *Zasady ogólne.*

I. Przywrócenie prawidłowej pisowni nazwiska osiąga się w drodze sprostowania odpowiedniego aktu stanu cywilnego, nie zaś w trybie, przewidzianym dla zmiany nazwisk.

II. Sprostowaniu podlegają wyłącznie skażone, w rozumieniu ust. 1 niniejszego okólnika, a więc w sposób nie nastręczający wątpliwości, nazwiska rdzennie polskie.

III. Sprostowanie przeprowadza się na obszarze całego Państwa w trybie skróconego i przyśpieszonego postępowania administracyjnego (por. niż. pkt. C. II, III i IV) bądź sądowego (por. niż. C I).

IV. W postępowaniu administracyjnym zarówno podanie o sprostowanie zgłoszone do władzy administracji ogólnej, jak również decyzja władzy tej, zezwalająca na sprostowanie, wolne są od opłat stemplowych na mocy art. 142 pkt. (1) oraz art. 160 pkt. (1) ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 404 z 1935 r.).

W postępowaniu sądowym szczegółowe zasady z zakresu zwalniania od kosztów sądowych podano niżej pkt. C I a) i b).

V. Podania o sprostowania mogą:

1) obejmować prośbę indywidualną osoby zainteresowanej, albo w zbiegu większej ilości zainteresowanych, urodzonych na obszarze jednego i tego samego okręgu administracyjnego (sądowego),
2) nosić charakter prośby zbiorowej,
3) zgłaszane być bądź:
   a) przez zainteresowanych bezpośrednio, bądź też
   b) za zgodą ich na wniosek władzy (urzędu).

VI. W podaniu powołać należy fakt skażenia pisowni nazwiska, dołączając uzyskany ąbdź na wniosek strony bądź z urzędu na wniosek władzy wyciąg (świadectwo) z podlegającego sprostowaniu aktu urodzenia ewent. należycie uwierzytelniony odpis takiego wyciągu.

W przypadkach, w których by dołączenie omawianego wyciągu (odpisu wyciągu) połączone było z pewnymi trudnościami i wpływać mogło na zwłokę w załatwieniu sprawy, poprzestać można na ścisłym podaniu daty urodzenia strony (stron) oraz siedziby urzędu (urzędnika) stanu cywilnego, w którego obrębie podlegający sprostowaniu akt (akty) urodzenia sporządzono.

Ilekroć wszakże ma w danej sprawie zastosowanie tryb postępowania sądowy, t. j. ilekroć sprostowanie nastąpić ma na obszarze mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (por. niż. pkt. C I a) i b)), dołączenie do podania wyciągu (odpisu wyciągu) jest rzeczą niezbędną.

VII. Podanie o sprostowanie nazwiska osoby płci męskiej, pozostającej w związku małżeńskim, objąć powinno nie tylko prośbę o sprostowanie aktu jej urodzenia, ale również aktu ślubu i ewent. aktów urodzenia nieletnich dzieci.

VIII. W przypadkach, w których zniekształcenie nazwiska znalazło wyraz nie tylko w aktach stanu cywilnego, ale również w aktach stanu cywilnego jego pełnoletnich dzieci, rodziców, rodzeństwa lub innych, noszących to samo nazwisko, krewnych,—rzeczą proszącego jest przedstawić krewnym tym, w imię wspólnego i dobrze zrozumianego interesu ujednostajnienia nazwiska rodowego, zachodzącą konieczność wyjednania i z ich strony również odpowiednich sprostowań.

IX. Władze i urzędy, które by przy sposobności czynności urzędowych ujawniły fakt posługiwania się przez osobę narodowości polskiej nazwiskiem, w rozumieniu wyżej przytoczonych uwag, skażonym, winny na okoliczność tę zwrócić uwagę danej osoby, pouczyć ją o nie nastręczających trudności sposobach przywrócenia nazwisku prawidłowej pisowni ojczystej i to nie tylko przez nią samą, ale i przez członków jej rodziny, wreszcie okazać, w granicach możności, dalszą pomoc (por. niż. pkt. X).

X. Współdziałanie z zainteresowanymi, o jakim mowa w pkt. IX, znaleźć winno szczególne zastosowanie przy czynnościach związanych ze sporządzaniem rejestrów poborowych, przy załatwianiu spraw rezerwistów i t. p.

W przypadkach tych, władze sporządzające listy poborowe oraz inne wykazy powinny w współdziałaniu swym iść dalej jeszcze, a mianowicie:

1) uzyskać od poborowego, rezerwisty bądź innego zainteresowanego, którego nazwisko uległo skażeniu, piśmienne wyrażenie zgody zarówno na sprostowanie nazwiska, jak i na pośredniczenie w sprawie tego sprostowania,

2) zestawić wykazy zainteresowanych, którzy w sposób wyżej w niniejszym punkcie wymieniony (pkt. 1) oświadczenie woli złożyli, — wreszcie

3) zarówno zgłoszenia indywidualne, jak i tylko co wspomniane wykazy, zestawione wedle okręgów administracyjnych (sądowych), właściwych ze względu na miejsce sporządzenia aktu podlegającego sprostowaniu, przesłać w charakterze wniosku z urzędu do odpowiednich zarządzeń władzom do sprostowania powołanym (por. niż. pkt. C).

XI. Współdziałanie, o jakim mowa w pkt. IX i X, nie może, oczywiście, posiadać cech wywierania na stronę jakiegokolwiek przymusu.

C. Zasady szczegółowe (tryb postępowania).

1. Obszar mocy obowiązującej K. C. P. z 1825 r. (województwa środkowe).

Tryb postępowania sądowy.

Podstawę prawną stanowi art. 140 i nast. K. C. P. oraz utrzymane w mocy postanowieniem artykułu XVII pkt. 12 przepisów z dnia 29.XI.1930 r. wprowadzających K. P. C. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 652) postanowienia art. 1647 i nast. U. P. C. z 1864 r.

Okoliczność, że na obszarze tym w znakomitej większości przypadków rejestracja stanu cywilnego osób narodowości polskiej prowadzona była zawsze przez urzędników — Polaków, sprawia, iż fakty wpisywania nazwisk polskich w formie skażonej zaliczyć tu niewątpliwie należy do wyjątkowych (Chełmszczyzna).

W nielicznych z natury rzeczy przypadkach tego rodzaju zastosowanie ma następujący tryb postępowania:

1) podania stron zgłaszane bezpośrednio przez zainteresowanych (por. wyż. pkt. B V 3 a), wnosić należy do sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce położenia księgi, obejmującej akt, podlegający sprostowaniu, przy czym strona może wyjednać zwolnienie od kosztów postępowania na ogólnych zasadach prawa ubogich,

2) te same podania natomiast, ilekroć, korzystając z przysługującego prawa, strona zgłosi je za pośrednictwem władzy (por. wyż. pkt. B V 3 b) oraz pkt. B X, władza ta kierować winna do dalszych zarządzeń właściwego w rozumieniu punktu poprzedniego 1) prokuratora sądu okręgowego, przy czym te ostatnie podania korzystają z ogólnego zwolnienia od opłat sądowych na równi z innymi zgłaszanymi w interesie publicznym wnioskami z urzędu.

II. Obszar mocy obowiązującej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r. o urzędowym stwierdzaniu stanu cywilnego (Dz. U. Rzeszy Nr. 4, str. 23 i nast.) (województwa zachodnie).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawę prawną stanowi § 18 obwieszczenia z dnia 25 marca 1899 r. w sprawie przepisów wykonawczych do wyżej powołanej ustawy z dnia 6 lutego 1875 r. (Dz. U. Rzeszy str. 225), a nadto na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego pkt. 5 w związku z pkt. 2 ustępu XVI protokółu końcowego do konwencji genewskiej z dnia 15 maja 1922 r. oraz pkt. 1 okólnika Wojewody śląskiego Nr. 11 z dnia 30 kwietnia 1933 r.

Podania kierować należy do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

III. Obszar mocy obowiązującej K. C. z 1811 r. (województwa południowe).

Tryb postępowania administracyjny.

Podstawa prawna — pkt. 2 dekretu gub. z dnia 21 października 1836 r. l. 58446 (zb. ust. prow. t. 18, Nr. 159).

Podania kierować należy do powiatowej władzy administracji ogólnej.

IV. Obszar mocy obowiązującej „zbioru praw" (województwa wschodnie).

Materialnych przepisów w zakresie prostowania aktów stanu cywilnego — brak.

Podania kierować należy do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która z powołaniem się na niniejsze zarządzenie prze-

prowadzi sprostowanie za pośrednictwem właściwych Konsystorzy.

D. Pisownia imion.

Przechodząc z kolei do pokrewnego zagadnienia, dotyczącego pisowni imion, Ministerstwo zwraca uwagę, że w rejestrach poborowych i t. p. spisach urzędowych, imię każdej jednostki podawane być winno, zgodnie z zasadami art. 1 ustawy z dnia 31 lipca 1934 r. o języku państwowym i języku urzędowania państwowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724), z reguły w pisowni polskiej. Chociażby więc nawet w akcie urodzenia danej osoby imię jej wyrażone było w pisowni obcej np. Ioannes, Sigismundus, Adalbert, Georg, Grigorius (Hryńko), Nykola i t. p., w omawianych rejestrach pisać należy odpowiednio: Jan, Zygmunt, Wojciech, Jerzy, Grzegorz, Mikołaj i t. p.

W przypadkach wszakże, w których by do czasu wydania urzędowego wykazu imion obcych w transkrypcji polskiej, przytoczona wyżej zasada tłumaczenia imion nastręczyć mogła w praktyce z punktu widzenia ścisłej wierności przekładu, jakiekolwiek wątpliwości, należy każdorazowo, z natury rzeczy przede wszystkim więc w stosunku do osób narodowości niepolskiej uwydatniać na sporządzanym spisie, w formie uwagi nawiasowej, obok wyrażonego na pierwszym miejscu odpowiednika polskiego danego imienia pisownię tegoż imienia, ściśle według jego brzmienia, przytoczonego w akcie urodzenia.

Omawiana zasada tłumaczenia imion nie ma oczywiście zastosowania do imion stanowiących właściwość szczególną danej grupy etnicznej, np. Woodrow, Oliver, Knut, Wolfgang, Igor, Trofim, Abraham, Sender, Zysia i t. p., które jako takie z istoty swej tłumaczeniu nie ulegają.

(—) *Kawecki*
Podsekretarz Stanu.

30

MINISTER WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 1 marca 1937 r.
Nr. BP-1196/37

Zakaz kupna rzeźby popiersia
Marszałka E. Śmigłego Rydza

Firma „Z. Ziembicki" w Krakowie rozsyła do urzędów i instytucyj państwowych prospekty, zawierające ofertę na kupno między innymi rzeźby popiersia Marszałka Śmigłego Rydza, wykonanej przez art. rzeźb. Barylskiego.

Ponieważ rzeźba ta nie przedstawia ani wartości artystycznej ani najmniejszego podobieństwa, nie należy zakupywać jej dla urzędów, instytucyj czy zakładów państwowych.

O powyższym powiadomić należy wszystkie podległe urzędy, instytucje i zakłady.

Minister
(—) *W. Świętosławski*

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
Nr. 0-4763/37

Równe, dnia 19.III-1937 r.

Zakaz kupna rzeźby popiersia
Marszałka E. Rydza Śmigłego

Do
P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj oraz Kierownictw Szkół Średnich i Zawodowych
w Okręgu

Okólnik Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 marca 1937 r. Nr. B.P. 1196/37 podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *Dr. E. Nowicki*

31

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.
z dnia 3 marca 1937 r. Nr. II. W. 877/37.

Służba zdrowia w walce z durem.

Niezależnie od szerokiej akcji arganów Ministerstwa Opieki Społecznej w walce z durem, należy zdwoić czujność zabiegów higienicznych w szkołach, gdzie zwłaszcza w okresach zimowych występuje niebezpieczeństwo roznoszenia tyfusu plamistego, szczególnie przez wesz odzieżową. Różne względy powodują pojawienia się zawszenia także i w tych częściach kraju, w których plagę tę dawno już zwalczono.

Zwiększenie troski o podniesienie czystości wymaga nie tylko zabiegów higienicznych w szkole, ale z uświadomienia rodziców o sposobach tępienia wszawicy. W tym zakresie całe nauczycielstwo winno intensywnie przyjść z pomocą lekarzom i higienistkom, tymbardziej, że rozpoznanie wszawicy oraz tępienia nie wymagają specjalnych kwalifikacji. Pouczenia dzieci w szkole, pogadanki z rodzicami, winny wydać pomyślne i szybkie wyniki.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przygotowuje wydanie praktycznego „vademecum" higieny dla nauczycieli szkół powszechnych. Niezależnie od tego należy

oprzeć się w akcji propagandowej na czasopiśmie „Na straży zdrowia", wydanym przez Polskie Towarzystwo Higieniczne, którego Nr. 1 ze stycznia 1936 r. poświęcono wyłącznie temu zagadnieniu. Cena egzemplarza 25 groszy — składnica Towarzystwa, Warszawa, ul. Karowa 31.

Podsekretarz Stanu
(—) Jerzy Ferek-Błeszyński

32

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 4 marca 1937 r. Nr. II S-931/37

w sprawie przestrzegania przepisów o prawie autorskim.

W związku z zapytaniem niektórych Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że na wykonywanie w szkołach utworów muzycznych lub słownych podczas zabaw tanecznych, koncertów, przedstawień amatorskich, i t. p. imprez dochodowych, konieczne jest w myśl postanowienia art. 14 pkt. 2 ustawy z dnia 29 marca 1926 r. o prawie autorskim (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286) uzyskanie licencji od przedstawicieli Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych („ZAIKS") Warszawa, ul. Marszałka Focha 2, oraz uiszczenie należnych tantiem autorskich.

Od obowiązku tego wolne są szkoły, jeżeli wykonywanie utworów muzycznych lub słownych stanowi część składową obchodu narodowego, jest imprezą urządzoną wyłącznie dla młodzieży szkolnej, lub gdy impreza nie ma charakteru dochodowego.

Podsekretarz Stanu
(—) Jerzy Ferek-Błeszyński

33

ODPIS

OKÓLNIK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 2 marca 1937 r. L. D. V. 43841/5

w sprawie kasowania znaczków stemplowych na podaniach i świadectwach urzędowych.

Do
wszystkich izb skarbowych i dyrekcji ceł, do Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego (Wydział Skarbowy) w Katowicach oraz do wszystkich urzędów skarbowych, urzędów opłat stemplowych, urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych i urzędów celnych.

W ostatnich czasach ujawniono nadużycia, popełniane ze znaczkami stemplowymi, przeznaczonymi do uiszczenia opłat stemplowych od podań i świadectw urzędowych. Przy tym okazało się, że nadużycia byłyby utrudnione, gdyby ściśle wykonano przepisy o kasowaniu znaczków, zawarte w §§ 176 i 188 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr. 99, poz. 842); przepisy te widocznie poszły w niepamięć. Wobec tego Ministerstwo Skarbu przypomina, co następuje:

I. Powołany § 176, dotyczący opłat stemplowych *od podań,* głosi: Urzędnik biura podawczego winien w razie uiszczenia opłaty za pomocą znaczków stemplowych skasować te znaczki, jeżeli nie nasuwa się podejrzenie, iż je podrobiono lub przerobiono albo usunięto z nich oznaki skasowania poprzedniego. W celu skasowania należy albo a) na każdym znaczku stemplowym wycisnąć pieczęć urzędową w ten sposób, aby część pieczęci znajdowała się na znaczku, część zaś po za nim na papierze albo b) każdy znaczek stemplowy przekreślić na krzyż, bądź atramentem, bądź za pomocą pieczątki (kasownika) w ten sposób, aby końce linij znajdowały się poza znaczkami na papierze.

O ile przyjęcie podania lub otwarcie koperty, w której ono się mieści, następuje poza biurem podawczym, kasuje znaczki stemplowe urzędnik przyjmujący podanie lub otwierający kopertę albo urzędnik, przezeń upoważniony.

Znaczki stemplowe skasowane w sposób, podany w poprzednich dwóch ustępach, ulegają ponownemu skasowaniu za pomocą wypisania daty skasowania atramentem na znaczkach przez urzędnika, któremu poruczono załatwienie podania lub przez urzędnika przezeń upoważnionego — z wyłączeniem jednak urzędnika biura podawczego (ustęp pierwszy niniejszego paragrafu)".

Z powyższego wynika:

1) Znaczki stemplowe na podaniu nie powinny być kasowane przez samą stronę, bo to utrudnia rozpoznanie, jak wyglądał znaczek przed skasowaniem i może wzbudzić podejrzenie, o którym mowa w przytoczonym § 176. O tym należy strony przy każdej sposobności pouczać. Dopuszczalne jest dziurkowanie znaczków stemplowych po ich nabyciu a przed ich naklejeniem w ten sposób, że szeregi dziurek tworzą litery, stanowiące inicjały wyrazów, z których składa się firma osoby wnoszącej podanie. (Wykładnia Nr. 280, ogłoszona w Nr. 17 Dz. Urz. Min. Skarbu z 1930 r.).

Jeśli jednak strona skasowała znaczek umieszczony na podaniu, to ten fakt sam przez się nie uzasadnia kwestionowania takiego znaczka, dopiero w razie podejrzenia, że znaczek jest podrobiony, przerobiony lub nosi ślady poprzedniego skasowania, ma urząd skarbowy, który to dostrzeże, albo który w myśl

§ 79 powołanego rozporządzenia wykonawczego otrzyma o tym zawiadomienie od innego urzędu państwowego, przesłać ten znaczek do ekspertyzy, której wynik zadecyduje o dalszym postępowaniu.

2) Kasowanie znaczka stemplowego naklejonego na podaniu przy jego wniesieniu winno zawsze być dokonane dwukrotnie:

a) przez urzędnika biura podawczego (kancelarię), bądź przez urzędnika, który — poza biurem podawczym — pierwszy podanie otrzymuje,

b) przez urzędnika, załatwiającego podanie. Urzędnik załatwiający podanie jest obowiązany zwracać uwagę, czy nastąpiło skasowanie wymienione pod a) i czy zostało dokonane w sposób prawidłowy. W razie dostrzeżenia nieprawidłowości w tej mierze winien natychmiast o tym donieść przełożonemu.

II. Powołany § 188 rozporządzenia wykonawczego głosi: „W razie uiszczenia opłaty od świadectwa za pomocą znaczków stemplowych urząd, wydający świadectwo, nakleja znaczki stemplowe na świadectwie i kasuje za pomocą pieczęci urzędowej.

Wyjątek stanowią świadectwa, wymienione w art. 156 ustawy o opłatach stemplowych. Znaczki stemplowe, dostarczone do tych świadectw mają być naklejone na właściwym akcie, pozostającym w urzędzie, który wydaje świadectwo; jeżeli urząd ten zapisuje świadectwa tego rodzaju do specjalnego rejestru, to znaczki stemplowe mogą być również umieszczone w tym rejestrze. Uiszczenie opłaty za pomocą znaczków stemplowych, umieszczonych na akcie lub w rejestrze ma być poświadczone na świadectwie.

Nadto Ministerstwo Skarbu w wykładni nr. 117 ogłoszonej w nr. 36 (Dz. Urz. Min. Sk. z 1928 zgodziło się na niekwestionowanie procedury, na tym polegającej, że osoba wnosząca podanie o wydanie świadectwa urzędowego, nakleja na tym podaniu nie tylko znaczki stemplowe należne tytułem opłaty od podania, lecz także dalsze znaczki stemplowe tytułem opłaty od świadectwa.

Z powyższego wynika, że normalnie (poza przypadkami, o których mowa w ustępie drugim § 188) znaczek stemplowy dostarczony celem uiszczenia opłaty stemplowej od świadectwa winien być naklejony na samym świadectwie, a nie poza nim. W razie naklejenia na akcie, pozostającym w urzędzie, bądź w rejestrze, należy skasować za pomocą pieczęci urzędowej; w razie zaś naklejenia przez stronę na podaniu należy skasować w sposób wskazany co do podań wyżej w dziale I.

Zaświadczenie o uiszczeniu opłaty za pomocą znaczków stemplowych umieszczonych poza świadectwem powinno znajdować się w tekście świadectwa. W razie naklejenia na podaniu owo zaświadczenie powinno (według powołanej wykładni nr. 117) brzmieć: „Opłatę stemplową w kwocie . . . . . . zł. uiszczono znaczkami stemplowymi, skasowanymi na podaniu L. . . . . .".

III. Z uwagi na wielką szkodę, jaką nadużycia popełniane przez funkcjonariuszów państwowych ze znaczkami stemplowymi powodują dla Skarbu Państwa a niejednokrotnie i dla stron, należy bezwarunkowo każdy przypadek niezastosowania się funkcjonariusza państwowego do powołanych przepisów zbadać i w razie stwierdzenia, że uchybienie tym przepisom jest wynikiem winy umyślnej lub niedbalstwa funkcjonariusza państwowego, wdrażać bezwłocznie właściwe dla danego przypadku postępowanie (dyscyplinarne lub karne). Urzędnicy przeprowadzający kontrolę stemplową powinni zwracać baczną uwagę na przestrzeganie przepisów, o których mowa. Ministerstwo Skarbu zawiadamia jednocześnie o treści niniejszego okólnika wszystkie władze centralne.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr. J. Lubowicki.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa
Dnia 17 marca 1937 r.
Nr. I R-2073/37.

Kasowanie znaczków stemplowych na podaniach i świadectwach urzędowych.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 2 marca 1937 r. Nr. D. V. 43841/5/37 przesyła się do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału
(—) A. Nowak.

34

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 17 marca 1937 roku Nr. II W-1507/37

w sprawie informacyjnej konferencji harcerskiej dla pracowników pedagogicznych w inspektoratach szkolnych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że w zależności od zgłoszenia się odpowiedniej liczby kandydatów odbędzie się informacyjna konferencja harcerska dla pracowników pedagogicznych w inspektoratach szkolnych w cza-

sie od dnia 7 do 15 lipca b. r. w obozie harcerskim (pod namiotami) w okolicy Czorsztyna, w powiecie nowotarskim.

Konferencja ma na celu praktyczne zapoznanie uczestników z metodą i programem pracy gromad zuchowych i drużyn harcerskich w szkołach powszechnych, rolą harcerstwa w szkole, z grami polowymi i życiem obozowym, oraz omówienie zagadnień, związanych z rolą inspektoratu szkolnego w organizowaniu opieki nad harcerstwem ze strony szkoły.

Konferencja jest przeznaczona w pierwszym rzędzie dla tych pracowników pedagogicznych inspektoratów, którzy mają powierzoną opiekę nad organizacjami młodzieży, a zwłaszcza harcerstwem, a dotychczas nie wzięli udziału w podobnych konferencjach w Chochołowie (r. 1935) i w Muszynie (r. 1936).

Konferencję organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Uczestnicy konferencji otrzymują pomieszczenie i utrzymanie w obozie, co da im możność dokładnego poznania ruchu harcerskiego i życia obozowego. Wpisowe wynosi 10 zł., koszt utrzymania 2 zł. 50 do 3 zł. dziennie.

Przy przejazdach kolejowych uczestnicy korzystać będą ze zleceń na przejazdy według taryfy specjalnej, przysługujących uczestnikom obozów harcerskich.

Zgłoszenia kierować należy drogą służbową do Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego, wpisowe wpłacać przekazem pocztowym na adres okręgowego instruktora harcerstwa p. dr. Władysława Szczygła, Kraków, Kuratorium Okręgu Szkolnego ul. Wielopole.

T e r m i n z g ł o s z e n i a u p ł y w a d n i a 15 m a j a b. r.

Wraz z kartami przyjęcia uczestnicy otrzymają szczegółowe dane o programie, wymaganym wekwipowaniu, przejazdach i t. p.

Ministerstwo W. R. i O. P. podkreśla, że udział w konferencji jest d o b r o w o l n y, koszta podobnie jak w nauczycielskich obozach wakacyjnych ponoszą uczestnicy.

Pracownikom pedagogicznym w inspektoratach szkolnych, którzy zechcą wziąć udział w konferencji i zostaną przyjęci w charakterze uczestników, należy udzielić na czas jej trwania urlopów okolicznościowych niezależnie od przysługujących im urlopów wypoczynkowych.

Podsekretarz Stanu

(—) *Jerzy Ferek-Błeszyński.*

35

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 25 marca 1937 roku Nr. II W-2106/37

w sprawie harcerskich kursów nauczycielskich w czasie ferii letnich 1937 r.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że w okresie letnim b. r. odbędą się, w zależności od zgłoszenia się odpowiedniej liczby kandydatów, następujące k u r s y, mające na celu zaznajomienie nauczycielstwa z zasadami i metodami harcerstwa (prowadzenie drużyn i gromad zuchowych, obozowanie, organizowanie wycieczek, ćwiczeń polowych i t. p.):

A. *Kursy dla nauczycieli (mężczyzn), pragnących zapoznać się z pracą harcerską i wziąć w niej bezpośredni udział, lub zaopiekować się drużyną harcerzy (gromadą zuchów—chłopców).*

1) Kurs w okolicach Czorsztyna (względnie na Spiszu) w powiecie nowotarskim organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego w czasie od 27 czerwca do 17 lipca.

Kurs przeznaczony wyłącznie dla mężczyzn odbędzie się w obozie pod namiotami. W programie pierwszej części kursu uwzględnione zostaną zagadnienia ogólne, obozownictwo, życie polowe i gry terenowe, druga część poświęcona będzie zagadnieniom specjalnym, prowadzonym w grupach nauczycieli szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących i szkół zawodowych.

Wpisowe na kurs wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł. do 2 zł. 50 dziennie.

Zgłoszenia przesyłać należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Równocześnie ze zgłoszeniem należy wpłacić wpisowe przekazem pocztowym na adres: Dr. Władysław Szczygieł, okręgowy instruktor harcerstwa, Kraków, Kuratorium O. S. ulica Wielopole.

2) Kurs w Barcicach (w powiecie nowosądeckim przy linii kolejowej Nowy Sącz-Krynica) organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego w czasie od 2 do 22 lipca.

Kurs przeznaczony dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i nauczycieli szkół powszechnych (mężczyzn) odbędzie się w obozie pod namiotami.

Program kursu uwzględni zagadnienia, dotyczące pracy drużyn harcerskich i gromad zuchowych.

Wpisowe wynosi 10 zł., opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł. do 2 zł. 50 dziennie.

Zgłoszenia przesyłać należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego. Równocześnie ze zgłoszeniem należy przekazem pocztowym przesłać wpisowe na adres: p. Dymitr Senatorski, okręgowy instruktor harcerstwa, Lublin, Kuratorium O. S., ulica Trzeciego Maja 6.

3) *Kurs w Międzychodzie (w województwie poznańskim) organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego w czasie od 2 do 23 lipca.*

Kurs przeznaczony dla nauczycieli szkół powszechnych i średnich (mężczyzn), odbędzie się w obozie pod namiotami.

W programie kursu uwzględnione zostaną zagadnienia, dotyczące zarówno pracy drużyn harcerskich, jak i gromad zuchowych. Uczestnicy pracować będą w grupach, uwzględniających stopień ich znajomości harcerstwa.

Wpisowe na kurs wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 40 zł.

Zgłoszenia przesyłać należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. Wpisowe wpłacać należy równocześnie ze zgłoszeniem przekazem pocztowym na adres: p. Wiktor Wiśniewski, okręgowy instruktor harcerstwa, Poznań, Kuratorium Okręgu Szkolnego, Wielkie Garbary.

4) *Kurs w Augustowie organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego w czasie od 28 czerwca do 17 lipca.*

Kurs przeznaczony dla nauczycieli szkół powszechnych i średnich (mężczyzn) odbędzie się w obozie pod namiotami.

W programie kursu uwzględnione będą zagadnienia, dotyczące pracy gromad zuchowych i drużyn harcerskich ze szczególnym uwzględnieniem pracy w środowiskach wielkomiejskich. Ponadto program obejmuje gry i zabawy w wodzie i sporty wodne.

Wpisowe wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł. 50 dziennie.

Zgłoszenia przesyłać należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego. Równocześnie ze zgłoszeniem przesłać należy wpisowe przekazem pocztowym na adres: p. Włodzimierz Skłodowski, okręgowy instruktor harcerstwa, Warszawa, Kuratorium Okręgu Szkolnego, ul. Bagatela 12.

5) *Kurs w Jeziorach w powiecie grodzieńskim organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego w czasie od 2 do 22 lipca.*

Kurs przeznaczony dla nauczycieli szkół powszechnych i średnich (mężczyzn), w pierwszej części odbędzie się w budynku mieszkalnym. Ostatni tydzień kursu przeznaczony jest na dłuższą wędrówkę, połączoną z biwakowaniem.

Ponadto w programie kursu uwzględnione będą zagadnienia, dotyczące pracy gromady zuchowej i drużyny harcerskiej w środowisku wiejskim.

Wpisowe na kurs wynosi 10 zł., opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem około 1 zł. 50, w czasie wycieczki około 2 zł. 50 dziennie.

Zgłoszenia kierować należy bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Wpisowe wpłacać należy równocześnie ze zgłoszeniem przekazem pocztowym na adres: p. Bolesław Łucznik, okręgowy instruktor harcerstwa, Wilno, Kuratorium Okręgu Szkolnego, ul. Wolana 10.

6) *Kurs w Górkach Wielkich k. Skoczowa (w powiecie cieszyńskim) w Centralnej szkole instruktorskiej Harcerstwa Męskiego organizuje Komendant Szkoły Instruktorskiej Zuchowej Związku Harcerstwa Polskiego w czasie od 15 do 28 sierpnia.*

Kurs odbędzie się w obozie pod namiotami. W programie zostaną uwzględnione wyłącznie zagadnienia dotyczące pracy gromad zuchowych.

Wpisowe wynosi 5 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 25 zł. Zgłoszenia oraz wpisowe przesyłać należy na adres: p. Aleksander Kamiński, komendant szkoły instruktorskiej zuchowej Z.H.P. w Nierodzimiu, poczta Skoczów, Województwo Śląskie.

B. Kursy dla nauczycielek.

1) *Kurs dla nauczycielek opiekujących się lub interesujących się pracą gromad zuchów — chłopców*

odbędzie się w czasie od 11 do 24 lipca w Górkach Wielkich (poczta i stacja kolejowa Skoczów w powiecie cieszyńskim) w Centralnej Szkole Instruktorskiej Harcerstwa Męskiego.

Kurs odbędzie się częściowo pod dachem, częściowo pod namiotami.

W programie uwzględnione będą wyłącznie zagadnienia dotyczące pracy gromad zuchowych, złożonych z chłopców.

Wpisowe wynosi 5 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 25 zł.

Wpisowe oraz zgłoszenia przesyłać należy na adres: p. Aleksander Kamiński, komendant szkoły instruktorskiej zuchowej Z. H. P. w Nierodzimiu, poczta Skoczów, Województwo Śląskie.

2) *Ogólne kursy harcerskie, przeznaczone dla nauczycielek, pragnących zapoznać się*

z pracą harcerską i wziąć w niej bezpośredni udział, lub zaopiekować się drużyną harcerek lub zuchów—dziewcząt:

organizuje Główna Kwatera Harcerek:

1) w czasie od 2 do 23 lipca w Tatrach koło Bukowiny,
2) w czasie od 2 do 23 lipca w Niemnie k/Lidy,
3) w czasie od 3 do 24 sierpnia w okolicy Piwnicznej w powiecie nowosądeckim (linia kolejowa Nowy Sącz — Krynica).

Kursy odbędą się częściowo po dachem, częściowo pod namiotami.

Wpisowe na kurs wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł. 50 do 3 zł. dziennie zależnie od kosztów utrzymania w miejscowości, w której kurs się będzie odbywał.

Zgłoszenia przesyłać należy do Głównej Kwatery Harcerek w Warszawie, ul. Wiejska 3. Wpisowe wpłacać należy jednocześnie ze zgłoszeniem się do P. K. O. na konto Nr. 21.821. (Właściciel konta: Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego — Główna Kwatera Żeńska).

3) *Kurs dla nauczycielek, które po ukończeniu harcerskiego kursu ogólnego zapoczątkowały pracę i prowadzą zastępy lub drużyny próbne;*

organizuje Główna Kwatera Harcerek w szkole instruktorskiej w Buczu (st. kol. Skoczów w powiecie cieszyńskim) w czasie od 3 do 24 lipca.

Kurs odbędzie się pod namiotami.

Wpisowe wynosi 10 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnym utrzymaniem 2 zł. 50 dziennie.

Zgłoszenia przesyłać należy do Głównej Kwatery Harcerek, Warszawa, ul. Wiejska 3. Wpisowe wpłacać należy do P. K. O. na konto Nr. 21.821 (właściciel konta Naczelnictwo Związku Harcerstwa Polskiego,—Główna Kwatera Żeńska).

Zgłoszenia i zapisy.

Zgłoszenie na kurs winno zawierać następujące dane:

a) imię i nazwisko, adres, rok urodzenia, stanowisko służbowe,

b) czy zgłaszający się pracował w harcerstwie, jeśli tak, to należy podać krótki przebieg służby, czy pełnił obowiązki opiekuna drużyny harcerskiej, czy brał udział w obozach, koloniach, w jakich i w jakim charakterze,

c) czy odbył służbę wojskową, ewentualnie czy przeszedł przysposobienie wojskowe.

Termin zapisów upływa dnia 15 maja.

Pomieszczenie, przejazdy, wyekwipowanie.

Uczestnicy (czki) kursów pomieszczeni będą w namiotach, względnie pod dachem w wspólnych salach i korzystać będą z wspólnej kuchni.

Koszty przejazdów ponoszą uczestnicy, przy czym korzystać będą z przejazdów kolejowych, przysługujących uczestnikom obozów harcerskich za opłatą biletu według taryfy specjalnej. Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydają odnośne Komendy P. W. na podstawie kart przyjęcia.

Uczestnicy przywieźć winni z sobą wyekwipowanie, do którego należy: koc, siennik, prześcieradła na łóżko i pod koc, plecak, pantofle, kostium gimnastyczny lub lekkoatletyczny, kostium kąpielowy, koszulka barwy khaki i spodenki dla mężczyzn, sukienka szara i beret dla kobiet, obuwie wycieczkowe, przybory do jedzenia.

Kandydaci (tki), przyjęci (te) na kurs otrzymują szczegółowe informacje oraz wskazówki w sprawie przejazdu.

Dyrektor Departamentu
(—) *Dr. M. Pollak.*

36

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 18 marca 1937 roku Nr. II P-1540/37

Wycieczki szkolne do Biskupina.

Uwzględniając prośbę Instytutu Prehistorycznego Uniwersytetu Poznańskiego Ministerstwo zwraca uwagę organizatorów wycieczek szkolnych, wyruszających w poznańskie województwo, że bardzo wskazaną rzeczą jest zwiedzenie wykopalisk prasłowiańskiej osady w Biskupinie oraz okolicznych miejscowości, jak Gniezna, Kruszwicy, Żnina, Wenecji z ruinami położonej wśród licznych jezior oraz Marcinkowa Górnego z pomnikiem Leszka Białego.

Najodpowiedniejszą porą dla wycieczek jest czas od 15 maja do 1 października.

W Biskupinie i w Żninie są schroniska szkolne. Powiatowa kolej żnińska udziela wycieczkom 50% zniżki, wstęp na wykopaliska wynosi 30 gr. od osoby dla młodzieży szkół średnich i 10 gr. dla uczniów szkół powszechnych. Na miejscu znajduje się tania jadłodajnia.

Pożądane jest wcześniejsze porozumienie się kierownictwa wycieczki z prof. dr. J. Kostrzewskim w Biskupinie.

Dyrektor Departamentu
(—) *Dr. M. Pollak.*

37

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 24 lutego 1937 roku Nr. Szt.-739/37

w sprawie filmu p. t. „Płomienne Serca".

Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca uwagę Kuratoriów na film p. t. „Płomienne Serca". Film ten, ze względu na swe wybitne wartości wychowawcze, zasługuje w szczególniejszym stopniu, by polecić go do obejrzenia przez starszą młodzież szkół powszechnych oraz młodzież szkół średnich ogólno-kształcących i zawodowych.

Naczelnik Wydziału
(—) Dr. Wł. Zawistowski.

38

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 25 marca 1937 roku Nr. II W-1834/37

w sprawie broszury p. t. „Pomorze w przeszłości i teraźniejszości".

W związku z Tygodniem Polskiego Związku Zachodniego, który odbędzie się od dnia 30.III do 6.IV r. b. ukaże się specjalna broszura wydana przez Polski Związek Zachodni, zawierająca referat p. t. „Pomorze w przeszłości i teraźniejszości" oraz część artystyczną, na którą złożą się utwory literackie, materiały do inscenizacji i t. p.

Polski Związek Zachodni może bezpłatnie rozesłać szkołom tę broszurę.

Ze względu na treść broszury, uświadamiającą o przeszłości i teraźniejszości ziemi pomorskiej Ministerstwo zezwala na kolportaż wydawnictwa wśród młodzieży starszych klas szkół powszechnych oraz klas gimnazjalnych.

Zgłoszenia kierować należy bezpośrednio do Komitetu Wykonawczego „Tygodnia Polskiego Związku Zachodniego", Warszawa, Al. Ujazdowskie 30 m. 7.

Dyrektor Departamentu
(—) Dr. M. Pollak.

39

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 25 lutego 1937 roku Nr. Szt.-706/37

w sprawie filmu p. t. „Don Bosko".

Ministerstwo W. R. i O. P. poleca uwadze Kuratoriów film p. t. „Don Bosko" jako zasługujący ze względów wychowawczych na obejrzenie przez młodzież szkół powszechnych i średnich.

Naczelnik Wydziału
(—) Dr. Wł. Zawistowski.

40

KOMUNIKATY

Organizacja państwowych liceów ogólnokształcących i pedagogicznych.

W roku szkolnym 1937/38 będą uruchomione pierwsze klasy państwowych liceów ogólnokształcących i pedagogicznych.

Licea ogólnokształcące zostaną utworzone przy państwowych gimnazjach i będą się dzielić na wydziały: humanistyczny, klasyczny, matematyczno-fizyczny i przyrodniczy. Nauka w liceum ogólnokształcącym będzie trwała 2 lata, w liceum pedagogicznym 3 lata i będzie podzielona na odpowiednie kursy jednoroczne. Licea pedagogiczne będą posiadać własne szkoły ćwiczeń i internaty.

Do klasy I liceum pedagogicznego będą przyjmowani kandydaci, posiadający świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego względnie świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu, o ile będą odpowiadali pod względem wieku i zdrowia warunkom, określonym w odpowiednim regulaminie.

W zasadzie kandydatów do liceum pedagogicznego będzie obowiązywał egzamin wstępny, będą jednak mogli być zwalniani od egzaminu na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum i na podstawie odpowiednich uzdolnień, stwierdzonych przez dyrekcję gimnazjum, do którego kandydat uczęszczał.

Wszyscy kandydaci będą poddani badaniu stopnia muzykalności i słuchu muzycznego. Przy egzaminie kandydat będzie musiał wykazać uzdolnienia i zamiłowania, mające znaczenie dla zawodu nauczycielskiego.

Egzaminy i przyjęcia do liceum pedagogicznego będą przeprowadzone w zasadzie po zakończeniu roku szkolnego.

W sprawie konkursu na urlopy dla studiów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w r. szk. 1937/38.

Kuratorium komunikuje, że punkt 7 komunikatu umieszczonego w Dz. Urz. Kuratorium O. S. Ł. Nr. 3/137, poz. 25 z dnia 15.III-1937 r. powinien mieć następujące brzmienie:

„7. Nauczyciele przyjęci do Instytutu mogą otrzymać *na pierwszy rok studiów, t. j. na rok szkolny 1937/38 urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa* z rozłożeniem na raty względnie za zwrotem kosztów zastępstwa bez spłat ratalnych lub bezpłatny — na warunkach określonych deklaracji.

Na drugi rok studiów — *zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studiów — udzielane będą w miarę możności urlopy płatne.*

Składający podanie obowiązany jest wyraźnie podać, o jaki rodzaj urlopu prosi oraz zaznaczyć, czy będzie posiadał dostateczne środki finansowe na utrzymanie się w Warszawie, otrzymawszy na I-szy rok studiów urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa na raty lub bez rat względnie bezpłatny, gdyż na żadne subwencje liczyć nie można”.

W sprawie uznania pracy nauczycielstwa szkół powszechnych przez Wołyńską Radę Wojewódzką.

Na posiedzeniu Wołyńskiej Rady Wojewódzkiej w dniu 27.I-37 zapadła uchwała treści następującej:

„— po zapoznaniu się ze stanem i wynikami pracy oświatowej pozaszkolnej, prowadzonej wśród najszerszych warstw ludności na terenie województwa wołyńskiego przez państwowe władze szkolne, związki samorządowe i organizacje społeczne — Rada Wojewódzka stwierdza, że wśród pracowników społeczno-oświatowych zarówno w placówkach o charakterze powszechnym, prowadzonych z ramienia szkoły, jak również w placówkach organizacyj społecznych — pierwsze miejsce zajmuje nauczycielstwo szkół powszechnych.

Za tę bezinteresowną pracę, podejmowaną nie z obowiązku służbowego, lecz z poczucia szczerej łączności z potrzebami ludności i z motywów dyktowanych przez interes Państwa Polskiego, Rada Wojewódzka wyraża nauczycielstwu publicznych szkół powszechnych w Okregu Szkolnym Łuckim swe pełne uznanie”.

(p. 5. uchwały Nr. 17 W. R. W.)

Komisja Egzaminów Państwowych na nauczycieli szkół średnich w Warszawie

zawiadamia, że egzamin na nauczyciela szkół średnich rozpocznie się w roku bieżącym w sesji wiosennej dnia 22 maja 1937 r.

Komisja Egzaminów Państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich

podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich w okresie egzaminacyjnym *wiosennym* b.r. rozpoczną się 29 maja br.

Dopuszczeni do egzaminu — w myśl § 12 rozp. Min. W. R. i O. P. z dn. 9 października 1324 r. w brzmieniu, nadanem mu rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 253)— kandydaci, który pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji Egzaminacyjnej w terminie do 10 maja br., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości zainteresowanych drogą ogłoszeń w lokalu Komisji Egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul Uniwersytecka 3, II p.).

Odwołanie konkursu.

Kuratorium odwołuje konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Turzysku powiatu kowelskiego, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Ł. Nr. 3 (137) z dnia 15.III-1937 r., str. 49.

KONKURSY
na stanowiska kierowników szkół.

Na zasadzie art 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. Rz. Pol. Nr. 104, poz. 873 z 1932 r.) — Kuratorium ogłasza konkurs na następujące stanowiska kierowników w publicznych szkołach powszechnych:

L. p.	Inspektor Szkolny	Stopień org. szkoły	Siedziba szkoły	Gmina	Język nauczania	Mieszkanie dla kierownika szkoły	Grunt dla kierownika szkoły
1	Łuck	3	Kołodeżskie-Budki	Czaruków	pol. z niem. j. przedm.	2 pok. z kuchnią	—
2	„	3	Rafałówka	Kiwerce	pol. z rus. j. przedm.	3 „ „	1 ha
3	„	3	Połonka	Połonka	pol.-rus.	2 „ „	2,44 ha
4	„	5	Chorochoryń	Szczurzyn	pol. z rus.	3 „ „	$1^1/_2$ ha
5	Sarny	2	Kidry	Antonówka	polski	2 „ „	$^1/_2$ ha
6	Równe	7	Żytyń-Cukrownia	Aleksandria	„	3 „ „	—
7	„	2	Tomachów	Buhryń	pol. z rus.	2 „ „	1 ha
8	„	2	Miłostów	Diatkiewicze	pol.-rus.	2 „ „	$1^1/_4$ ha
9	„	7	Hoszcza	Hoszcza	„ „	3 „ „	0,49 ha
10	„	7	Międzyrzec	Międzyrzec	polski	2 „ „	$^1/_2$ ha
11	„	2	Nowy-Dwór	Równe	pol.-rus.	2 „ „	$1^1/_2$ ha
12	„	2	Stawki	„	„ „	2 „ „	—
13	„	7	Tuczyn Nr. 1	Tuczyn	polski	—	100 ha

Wyszczególnione szkoły mieszczą się w budynkach własnych.

Kandydaci, ubiegający się o powyższe stanowiska, winni odpowiadać warunkom przewidzianym w art. 12 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli. Kandydaci posiadający dodatkowe, poza przepisanymi, kwalifikacje będą mieli pierwszeństwo.

Podania należy wnosić drogą służbową do właściwych P. P. Inspektorów Szkolnych w terminie czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Dr MARIAN PISOWICZ
Kierownik Ogniska Metodycznego j. polskiego w Łucku.

Sprawozdanie z konferencji rejonowej Ogniska Metodycznego języka Polskiego odbytej w Kowlu.

W pierwszym dniu konferencji rano zostały przeprowadzone lekcje pokazowe w kl. II i III. Tematem lekcyj było wyzyskanie wycieczek dla ćwiczeń w mówieniu i pisaniu ze szczególnym uwzględnieniem materiału opisowego w kl. II a materiału do charakterystyki w kl. III.

Po lekcjach wygłosił dr. Marian Pisowicz referat „Wycieczki w nauczaniu języka polskiego" *). Długa i ożywiona dyskusja nad lekcjami i referatem doprowadziła do następujących wniosków:

Wycieczki są w nauczaniu języka polskiego nie tylko celowe ale i konieczne, pozwalają one bowiem na głębsze przeżycie i bezpośrednie zetknięcie się z zagadnieniami, omawianymi na lekcjach lektury, ćwiczeń w mówieniu i pisaniu. Należy pamiętać o tym, by młodzież została należycie przygotowana do wycieczki. Ze względu na rozmaite zainteresowania młodzieży — zwłaszcza jeśli idzie o wycieczkę dłuższą—można powtórzyć grupy młodzieży i zależnie od różnorodnych zainteresowań odpowiednio ją przygotować. Wyzyskiwać należy wycieczkę dla zabiegów dydaktycznych dopiero wtedy, gdy młodzież w bezpośrednim zetknięciu się z danym obiektem dozna głębszych przeżyć natury estetycznej.

Wykorzystać wycieczkę dla nauczania języka polskiego można w rozmaity sposób, czy to dla ćwiczeń w mówieniu i pisaniu, czy też dla lektury. Fakt doznania pewnych przeżyć wewnętrznych pozwoli młodzieży głębiej wniknąć w piękno i wartość utworu literackiego. Sposób wyzyskania wycieczki często zależeć będzie od celu wycieczki, klasy i programu nauczania, od zespołu uczniowskiego i t. p.

Na zakończenie zajęto się zagadnieniem wycieczek indywidualnych, ich przygotowaniem i wyzyskaniem później w formie sprawozdań, artykułów do gazetek szkolnych i t.p.

Obrady w tym dniu zakończył odczyt prof. d-ra H. Życzyńskiego „Obecny stan badań w teorii i historii literatury polskiej" oraz komunikaty metodyczno-dydaktyczne.

Drugi dzień konferencji był poświęcony ćwiczeniom w mówieniu i pisaniu w kl. IV ze szczególnym uwzględnieniem przemówień. Po lekcji w kl. IV i referacie p. Erlicha „Przemówienie i odezwa w świetle praktyki szkolnej" w dyskusji podkreślono, że ta forma ćwiczeń jest czymś nowym w programach języka polskiego, należy więc w pracy szkolnej poświęcić jej wiele uwagi.

Duże trudności nasuwa przy tym fakt, że naukowa teoria, na której mogłyby się oprzeć te ćwiczenia, jest słabo opracowana.

W wyborze tematów przemówień trzeba kierować się tym, by istniała istotna potrzeba wypowiadania się młodzieży, natomiast unikać należy sztuczności. Wyzyskiwać więc należy aktualne zagadnienia związane z życiem oraz

---

*) Referat ten zostanie wkrótce wydrukowany w zbiorowej pracy Ognisk metodycznych, wobec czego też nie podajemy.

z zainteresowaniami młodzieży. Ponieważ treść przemówień zwykle pociąga słuchacza, a połowiście chodzi o ćwiczenia z uczniami techniki przemawiania i jego formy, należy młodzieży dawać w zasadzie jeden temat a nie kilka do wyboru, gdyż w taki sposób uniknie się w czasie dyskusji rozproszenia uwagi na różnorodną treść poszczególnych przemówień, a będzie można dokładniej zająć się sposobem opracowania przemówienia, jego wygłoszeniem i t.p. Przemówienie powinno oddziaływać na uczucie to też nie może ono być zbytnio przeładowane materiałem rzeczowym, bo stałoby się wtedy referatem. W zasadzie każde przemówienie powinno być przed wygłoszeniem napisane przez uczniów. Wprawdzie znajdą się w każdej klasie jednostki obdarzone talentem oratorskim, którym nie będzie to potrzebne, jednak więcej trzeba zwrócić uwagi na szarych, przeciętnych uczniów, a dla nich napisanie przemówienia przed wygłoszeniem będzie najczęściej nieodzowną koniecznością. Zresztą ten postulat jest ważny także z punktu widzenia wychowawczego: uczeń, który przed wygłoszeniem napisał przemówienie, staje do tej funkcji przygotowany. Tak przemyślane przemówienie powinien uczeń wygłosić, jednak bez wyuczenia się na pamięć i niewolniczego trzymania się tekstu.

Należy przy tym zwracać uwagę na postawę mówiącego, dykcję i t. p.

W pewnych przypadkach — zwłaszcza w początkach pracy nad tymi ćwiczeniami w mówieniu — można dopuścić do tego, by uczeń odczytał przygotowane przemówienie, musi być jednak czytanie bardzo starannie przygotowane.

Dużą pomocą przy pracy nad tym rodzajem ćwiczeń będą przemówienia wybitnych mówców, gramofon i t. p.

Obrady w drugim dniu zakończyły wolne wnioski i sprawy bieżące.

DZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLEJ.

FR. RUSIN

Wycieczki oświatowo-krajoznawcze.

Na początku b. roku szkolnego Kuratorium O. S. Ł. zainicjowało na konferencji instruktorów o. p. — organizowanie wycieczek krajoznawczych dla zespołów młodocianych i dorosłych kształcących się w instytucjach oświaty pozaszkolnej. Propaganda tej akcji wśród pracowników oświatowych i zespołów prac oświatowych dała w tych powiatach, gdzie była intensywnie prowadzona — pozytywne wyniki w postaci zebranych funduszów na cele wycieczkowe (oszczędności, imprezy), a nawet spotykałem placówki, które poczyniły przygotowania naukowe do wycieczki.

Możemy poinformować ogół pracowników oświatowych, że podjęte przez Kuratorium starania zmierzające do jak największego ułatwienia realizacji tych zamierzeń, zostały przeprowadzone pomyślnie. Wycieczki instytucyj o. p. będą korzystały z ulgi 66% na przejazdy kolejami. Ulgi będą stosowane za każdorazowym zezwoleniem Dyrekcji Okręgowych K. P. we Lwowie i Radomiu (zależnie od położenia stacji wyjazdu), dla grup liczących co najmniej 10 uczestników. Kuratorium zarezerwowało fundusze, które będą przekazywane Inspektoratom Szkolnym, w wysokości zależnej od ilości zorganizowanych wycieczek—celem udzielania częściowych subwencyj jednostkom społecznie wartościowym a niezamożnym. Nadto — dzięki staraniom p.p. Inspektorów Szk. znalazły się na ten sam cel pewne fundusze w nowych budżetach niektórych powiatowych związków samorządowych.

Charakter wycieczek.

Możemy rozróżnić różne rodzaje wycieczek. Niektóre są przedsięwzięciami sportowymi (raidy, spływy) inne są organizowane dla rozrywki (pociągi w nieznane, narty — bridge i t. p.), inne mają charakter masowych pielgrzymek na uroczystości religijne lub państwowe. Wszystkie takie wycieczki przyczy-

niają się do poznawania kraju — mogą więc być nazwane „krajoznawczymi“. Jednak cel naukowo-poznawczy nie występuje tu jako zasadniczy, a jeżeli bywa uwzględniany częściowo w planie, to nie może być należycie realizowany z powodu masowości takich imprez. Zresztą uczestnicy spędzają czas w pojedynkę lub grupkami, według indywidualnych upodobań i łączy ich tylko to, że podróżują wspólnym „pociągiem popularnym“. Nasze wycieczki będą się więc różniły od wymienionych typów. Ustalamy, że wycieczka jest jedną z form pracy oświatowo-wychowawczej i jako taka ma być wyczynem społecznym zespołu zorganizowanego do wspólnych przeżyć i wspólnej pracy. Jak dla wycieczek szkolnych utarła się nazwa „naukowo-krajoznawcze“ — tak dla wycieczek o. p. najlepiej nadaje się nazwa „oświatowo - krajoznawcze“. Jest to zresztą termin umowny.

Oprócz nauczania (poznanie kraju) przez bezpośrednie zetknięcie z przyrodą, z wytworami duchowej i materialnej kultury dawnych i obecnego pokolenia, wycieczka oświatowo-krajoznawcza będzie miała na celu zamierzone i planowe wyzyskanie w celach wychowawczych — takich momentów: współżycie wycieczkowiczów z sobą (solidarność, ład, wygody i korzyści, które powodują niewygody lub straty innych), stosunek do ludzi obcych, do ich wierzeń, ubioru, obyczajów, (dzielnicowość) stosunek do rzeczy i przyrody (odruch bezkarności wynikającej z przeświadczenia, że nas tu już więcej nie będzie). W naszych warunkach najważniejszym zadaniem będzie wyzyskanie wszystkich możliwych momentów wykazujących więzy ziem kresowych i ich mieszkańców z całością Państwa.

Przy tak postawionych zadaniach wychowawczych — jasną jest rzeczą, że wycieczka oświatowa nie może być tłumną. Aby można było zawsze objąć cały zespół głosem i wzrokiem, zaostrzać w odpowiednich momentach obserwacje, aby uczestnicy mieli możność stawiania pytań, robienia notatek i t. p. — liczba uczestników nie powinna przekraczać 30.

Nie znaczy to wcale, aby wyjazdy masowe pociągami popularnymi uważać za bezużyteczne; przeciwnie, mogą one przynieść także duże korzyści i należy je przy sprzyjających okolicznościach organizować. Jednak na takie wyjazdy nie będą udzielane subsydia z funduszów władz szkolnych.

Wskazówki organizacyjne.

Organizację wycieczki będziemy opracowywali wspólnie z tymi, którzy zadeklarowali w niej udział. Wybór trasy, sporządzenie kosztorysów, korespondencja w sprawie kosztów (noclegi, przewodnik i t. p.), jak również informacje na stacji kol. w sprawie cen biletów — to czynności, w których organizator i kierownik wycieczki nie powinien wyręczać uczestników wycieczki. To samo dotyczy starań i pisania podań o subsydia. Przy tych czynnościach będzie pomocnym informator wycieczkowy Min. W. R. i O. P., który można otrzymać z Inspektoratu Szk. Gdy już otrzymamy odpowiedzi w sprawie subwencyj, następują ostateczne obliczenia. Gdyby się przy tym okazało, że komuś z kandydatów stan jego oszczędności nie pozwoli na wyjazd i nie będzie mógł ich uzupełnić, należy go zachęcić, aby nie podejmowawał na inne cele zaoszczędzonej kwoty, która może być powiększona i umożliwi mu wyruszenie w świat w przyszłym roku. Wówczas kierownik poda, co każdy ma zabrać z sobą na wycieczkę i jak się ma ubrać; nie zapomnieć o „drobiazgach“, których brak nieraz najdotkliwiej daje się we znaki (jak kubek, nóż, talk, zapasowe sznurowadła, igła, nici, notatnik, ołówek, dowody osobiste). Trzeba będzie zwrócić uwagę wycieczkowiczów na pewnego rodzaju „fason wycieczkowy“ (ubranie, plecak — w naszych warunkach — uszyty z własnego płótna). Ubranie odświętnych strojów ludowych — ze względu na wygodę — stosować wówczas, gdy normalnie wycieczkowicze w nich chodzą i innych nie mają, lub gdy wycieczka będzie brała udział w uroczystościach. Będzie to kompromis „mody“ wycieczkowej z innymi celami, wtedy nie będziemy zabierać plecaków. Wówczas jednak wszyscy powinni się ubrać w stroje ludowe, choćby niektórzy musieli je wypożyczyć.

Na tym samym zebraniu w miarę możności (gdy się znajdą odpowiedni ludzie) — nastąpi podział pracy, który obejmie dalsze czynności przygotowawcze, jak starania (zakup, wypożyczenie) o wyposażenie wycieczki w takie przedmioty, jak: apteczka, aparat i materiał do fotografii, mapy i plany miast, rozkład jazdy i t. p. Kierownik wycieczki powinien stale pamiętać o kontroli, czy podjęte zadania są wykonywane w ustalonych terminach. Podział pracy może dotyczyć także pewnych funkcyj już na wycieczce (np. kronikarz, fotograf, sanitariusz).

Następuje wysłanie zamówień (noclegi, przewodnicy), wymaganych zadatków oraz po-

dania do D. O. K. P. o zniżkę kolejową, które powinno wpłynąć do Inspektoratu Szk. na dwa tygodnie przed wyruszeniem wycieczki.

Przed wyruszeniem wycieczki będzie konieczne jeszcze jedno zebranie, na którym kierownik ostatecznie sprawdzi wszystkie przygotowania, odczyta regulamin, poda terminy.

Regulamin powinien być krótki i ujmować stosunek uczestnika: 1) do kierownika, 2) do współtowarzyszy, 3) do ludzi obcych i przedmiotów. Jeden z punktów regulaminu wykluczy używanie alkoholu.

W czasie trwania wycieczki jej kierownik jest dyktatorem (kierownictwo jednostkowe). Jeżeli wycieczka jest mieszana, pomaga mu w czasie pobytu na kwaterach — zastępczyni. Kierownik przez cały czas żyje razem z uczestnikami wycieczki i tak, jak oni. Przez cały czas okazywać musi stanowczość, spokój i wesoły nastrój.

Nie długo po powrocie, po wykończeniu różnych prac zaprosimy uczestników, a może i gości na zebranie końcowe, które wypełni sprawozdanie kasowe, odczytanie kroniki, rozdanie fotografii, (jeżeli mamy zdjęcia z utrwalonymi momentami bliższych zetknięć z ludźmi, nie zapomnieć o ich wysłaniu) pogawędka na tematy różnych wrażeń z wyjazdu, projekty na przyszłość. Można także ogłosić konkurs na najlepszy opis wycieczki.

Wycieczka oświatowo-krajoznawcza powinna być związana z całokształtem naszej pracy oświatowej. W stadium początkowym krzewienia ruchu wycieczkowego mało będzie takich wypadków, gdzie wycieczka będzie należycie przygotowana pod względem naukowym w czasie sezonu zimowego, częściej będą wycieczki powiązane z dalszą pracą oświatową i będą one planowane z myślą przewodnią, by materiał, jaki dostarczą, stał się punktem wyjścia do dalszych naszych celów (przykład: pracownik, któremu przyświeca dalszy cel — budowa domu ludowego — będzie się starał wywieźć młodzież ze swojej wsi do Liskowa).

Opisana organizacja będzie wówczas możliwa, jeżeli zbierze się zespół wycieczkowiczów z jednej miejscowości w liczbie wystarczającej do uzyskania zniżek. Wówczas wycieczka może być racjonalnie zorganizowana i należycie opracowana. Będzie to także korzystne pod względem finansowym ze względu na uzyskanie zniżek od najbliższej stacji kolejowej bez potrzeby dojazdu do punktu wyruszenia wycieczek zbiorczych.

W początkowej fazie będziemy musieli organizować także wycieczki w skali gminy, a może i powiatu jako wycieczki zbiorcze dla pojedynczych ochotników z poszczególnych miejscowości. Organizacja wycieczki z gminy może stanowić wdzięczne pole do pracy gminnych referentów o. p., powiatowa będzie zadaniem Inspektoratu Szk. Przy urządzaniu takich wycieczek muszą siłą rzeczy odpaść niektóre momenty, o których była wyżej mowa, inne mogą być zrealizowane w porozumieniu kierownika wycieczki z zainteresowanymi pracownikami oświatowymi. Rozszerzenie pola rekrutacji uczestników nie oznacza wcale masowości tego rodzaju wycieczek; przy większej ilości zgłoszeń trzeba będzie organizować kilka zespołów wycieczkowych. Wielką staranność w przygotowaniu takiej wycieczki nakazuje przede wszystkim ta okoliczność, że jedna lub dwie osoby z danej miejscowości stanowić będą rodzaj „wywiadowców" i od wrażeń tej awangardy zależeć będzie, ilu ich sąsiadów wyruszy na wycieczki w następnych latach.

Literatura dla organizatorów wycieczek.

Metodyka:

1) Metodyka wycieczek krajoznawczych (praca zbiorowa) P. T. K. (pisane dla potrzeb wycieczek szkolnych).
2) Jaksa Bykowski — Wycieczki I. O. D. II wydanie.
3) Janowski A. — Wycieczki krajoznawcze (wyczerpane — wypożyczać w bibliotekach).
4) Fularski M. — Zagadnienia ruchu turystycznego.
5) Szkolne schroniska wycieczkowe — Min. W. R. O. P.

Przewodniki:

1) Orłowicz — Przewodnik po Polsce — Zw. Tow. Tur.
2) Orłowicz — Przewodniki po poszczeg. województwach (każde osobno)
3) Seria wyd. „Cuda Polski" — Wegner — Poznań.
4) „Orli lot" — czasopismo dla młodzieży.

Kartografia:

1) Książnica-Atlas. — Mapy wojewódzkie.
2) Wydawnictwa wojskowe—zwracać się: Samopomoc Inwalidzka, W-wa, Sienkiewicza, 2 (dla szkół zniżki).

BRONISŁAW ROBAK
Krzemieniec

Wskazówki dla kierowników zespołów śpiewaczych.

(Dalszy ciąg)

Śpiew chóralny daje więcej przeżyć estetycznych i to zarówno słuchaczom, jak i samym chórzystom. Dążeniem więc naszym być winno, aby zespół jednogłosowy, w miarę posiadanego materiału głosowego, przekształcać stopniowo w zespół dwu, trzy, a nawet czterogłosowy.

Chór męski, czy mieszany? Jakkolwiek ze względów wychowawczych życie nasuwa konieczność organizowania chórów tylko mieszanych, to jednak organizacja ich zależna będzie przede wszystkim od materiału głosowego w zespołach, gdyż nie zawsze i nie wszędzie przedstawia się on jednakowo.

Praca w zespole wielogłosowym jest bezsprzecznie trudniejsza. Dlatego też dyrygent przy opracowywaniu pieśni powinien zawsze dawać do rąk chórzystom nuty. Nuty bowiem ogromnie ułatwią robotę tak dyrygentowi jak i całemu zespołowi nawet w wypadkach, gdy zespół nie umie czytać nut. Oczywiście, że na samym początku chórzystom należy podać ogólne pojęcia o nutach (wartość i wysokość).

Początkowo nuty będą odgrywały rolę wyłącznie pomocy wzrokowej przy śpiewie ze słuchu. Później jednak młodzież, patrząc stale na nuty, będzie kojarzyła znaki nutowe z ich brzmieniem muzycznym tak, że po pewnym czasie konsekwentnej pracy ze strony dyrygenta znajomość nut zostanie przez chórzystów opanowana. Dążyć jednak należy do pamięciowego opanowania pieśni przez zespół, a nutami zaś posługiwać się jedynie na próbach.

Chór dobrze śpiewa, gdy wypełnia wszystkie myśli kompozytora i wolę dyrygenta, gdy publiczność słyszy nietylko dobrze zaśpiewaną pod każdym względem melodię i harmonię, ale gdy słyszy również dobrze wymówione słowa. W przeciwnym razie odnosi się wrażenie, że jest to koncert obcej pieśni. Dyrygent jest duszą chóru. Od niego w głównej mierze zależy całe powodzenie w pracy zespołów śpiewaczych. Nie wystarczy tu tylko wiedza i kultura muzyczna. Dyrygent nadto musi być wychowawcą w całym tego słowa znaczeniu, miłującym w wysokim stopniu młodzież, rozumiejącym jej duszę, jej potrzeby i zainteresowania.

Występy publiczne zespołów chóralnych odbywają się z okazji świąt pieśni, wieczornic towarzyskich i akademii.

Święto pieśni wyprowadza uroczyście pieśń na forum publiczne, pokazując ją ludowi w uroczystej szacie. Święto pieśni to specjalny dzień kultu i wdzięczności dla pieśni za możność doznawania tak miłych, estetycznych, a niekiedy tak wielkich i silnych przeżyć i nastrojów. I dlatego usuwajmy z programu święta pieśni wszelkie konkursy, zawody, czy wyróżnienia, bowiem w święcie pieśni nie może być żadnej walki i niezadowolenia, nie może być zwyciężonych i zwycięzców.

Czas na święto pieśni to wiosna, miesiąc maj lub czerwiec. Uroczystość ta osiągnie cel jeśli ją starannie i czas dłuższy przygotowywać będziemy. Prace przygotowawcze zespołu winny trwać przez całą zimę aż do chwili występu. Wobec tego, że na program złożą się także pieśni, mające być wspólnie odśpiewane przez połączone chóry, należy te pieśni wskazać lub dostarczyć zespołom, wyznaczając przy tym generalnego dyrygenta. Wskazanym jest by generalny dyrygent jeszcze przed świętem pieśni postarał się o przeprowadzenie przynajmniej jednej próby połączonych zespołów w całości lub częściami. Urządzić taką próbę można w czasie wspólnych wycieczek sąsiedzkich, krajoznawczych lub rozrywkowych, względnie po uroczystościach państwowych, w których bierze udział kilka chórów.

Sama organizacja święta pieśni winna spoczywać w rękach komitetu, złożonego możliwie ze starszego społeczeństwa miejscowego. Chodzi o to, aby do akcji tej wciągnąć jak największe masy społeczeństwa i uczynić je również odpowiedzialnymi za jej całość i powodzenie.

Na program święta oprócz popisów poszczególnych chórów i pieśni wykonanych wspólnie przez wszystkie zespoły można zorganizować dodatkowo np. „Pochód pieśni regionalnych" w strojach ludowych z różnych regionów. Każdy zespół przygotowuje pieśni jednego regionu. Pieśni każdego demonstrowanego regionu winny być objaśnione słuchaczom możliwie przez młodzież, na podstawie odpowiednio przepracowanej lektury. Może być także opracowana inscenizacja pieśni żołnierskich — legionowych, ułożonych w jedną całość. Można również pięknie zestawić w inscenizacji znanych pieśni np. „pory roku" i t. p.

Święto pieśni organizujemy na tak wielką skalę tylko raz do roku. Częściej urządzamy wieczornice, które są połączeniem żywego słowa (mówionego), pieśni i muzyki. Pamiętać musimy, aby każda wieczornica miała jakiś cel, swoją myśl przewodnią. Tematy powinniśmy brać możliwie — przynajmniej w początkach — z najbliższego otoczenia młodzieży, np. Święta kościelne i obrzędowe, uroczystości organizacyjne: dzień oszczędności lub spółdzielczości i t. p., następnie poświęcimy uwagę bohaterom i pisarzom naszym. Przekonamy młodzież, że słowo, pieśń i muzyka są ze sobą organicznie związane, działają wychowawczo na całe otoczenie — tym bardziej, jeśli całość wieczornicy wykona młodzież własnymi siłami.

Akademie mają na celu wywołanie podniosłego nastroju, są wyrazem specjalnej czci dla wielkich ludzi w narodzie, odtwarzają osobliwe chwile i przeżycia. Wiadomo, że żadna akademia nie obejdzie się, przynajmniej nie powinna, bez chóru, który pieśnią nastrojową i okolicznościową wprowadza słuchaczy w pożądany nastrój, zespala myśl i ducha, krzepi i umacnia zebranych.

O wszystkich oficjalnych występach, a przede wszystkim zespołów śpiewaczych pamiętać należy, że wychodząc na estradę, musimy pokazać zebranym rzeczy tylko wartościowe i dobrze wykonane. Samo zadokumentowanie swego istnienia nie wystarczy. Podkreślić to należy z całym naciskiem dlatego, że młode zespoły śpiewacze, szczególnie w początkach swej pracy, ogarnia żądza występów, chęć pokazania się innym. A zepsuć początkujących tak łatwo... Do tego kierownicy zespołów śpiewaczych dopuścić nie mogą.

Repertuar sceniczny i śpiewaczy na najbliższe obchody i uroczystości.

Rocznica śmierci J. Piłsudskiego. Zbliża się 2-ga rocznica śmierci Pierwszego Marszałka Polski J. Piłsudskiego. W związku z tym wiele organizacyj społecznych oraz szkół przygotowuje odpowiedni program na obchody i akademie. Celem zorientowania zespołów we właściwym doborze utworów na ten obchód podajemy tytuły kilku wysoce artystycznie opracowanych inscenizacyj:

„Piłsudski" inscenizacja wiersza K. Wierzyńskiego, oprac. J. Zawieyskiego (50 gr.).

„Trumno wysoka" insc. wiersza K. Wierzyńskiego, oprac. J. Turowiczówny (50 gr.).

„W rocznicę śmierci Marszałka" inscenizacja opracowana z dzieł Słowackiego, Norwida, Wyspiańskiego, Iłłakowiczówny oraz na podstawie rozkazów J. Piłsudskiego przez W. Banaszewską (50 gr.)

„Chylą się sztandary" insc. oprac. J. Bzowski (80 gr.).

„To nieprawda, że Ciebie już niema" pieśń na 4 głos. chór mieszany ukł. T. Mayznera (Śpiewnik Chórów Woł. cz. I. zł. 1 30 gr.)

Obchód 3-go Maja:

„Trzeciego Maja" sztuka hist. w 3 akt. J. Majchera (1 zł. 70 gr.).

„Trzeci Maj — swatem", obr. scen. w 1 odsł. M. Missonowej (70 gr.).

„Trzeci Maj" obr. scen. dla młodz. wiejskiej w 2 odsł. M. Reuttówny (80 gr.).

„Trzeci Maja" obr. hist. w 2 odsł. dla dzieci (80 gr).

Święto Matki, insc. opr. W. Banaszewska (50 gr.).

(Od Redakcji: Utwory powyższe nabyć można w Woł. Związku Teatrów Ludowych Równe — Kuratorium O. S. Ł.)

Nabytki Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Równem.

Nabytki w dziale pedagogiki.

Biliński J. Ćwiczenia słownikowe. Wyd. 3. Lwów, 1937. P. W. K. S.

Gabriel S. — Mazurek J. Nauka zajęć praktycznych w szkołach powszechnych. Przewodnik metodyczny na kl. V, VI, VII. W-wa, 1936. Nakł. autorów.

Herbart J. F. Wykłady pedagogiczne w zarysie. W-wa, 1937. Nasza Księgarnia.

Przyczyny. Społeczne przyczyny powodzeń i niepowodzeń szkolnych. Pod red. H. Radlińskiej. W-wa, 1937. Nasza Księgarnia.

Śliwiński F. Organizacja szkolnictwa w głównych państwach Europy i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w zarysie. Łódź, 1936. Drukarnia Państwowa.

Nabytki w innych działach.

Błeszyński T. Gospodarka sowiecka na przełomie dwóch pięciolatek. W-wa, 1935. Instytut Naukowego Badania Komunizmu.

Bregman A. Liga Narodów. 1920 — 1930. Bilans dotychczasowej działalności. Studjum polityczne. W-wa, 1931. Hoesick.

Brzozowski S. Legenda młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. Opracował K. Irzykowski. W-wa, 1937. Instytut Literacki.

Cezak J. Geografja gospodarcza wraz ze statystyką życia współczesnego. Wyd. 3. W-wa, 1929. Dom Ks. Polskiej.

Grabski W. Parcelacja agrarna wobec struktury, koniunktury i chwili dziejowej Polski. W-wa, 1937. „Gospodarka Narodowa".

Hirszfeldowa H. Z zagadnień dziedziczności i eugeniki. W-wa, 1937. Nasza Księgarnia.

Korwin T. Podstawy ustrojowe Związku Sowieckiego. W-wa, 1933. Hoesick.

Marshall H. E. Storves of Robin Hood. Lwów, 1937. P. W. K. S.

Moszczeńska W. — Mrozowska H. Podręcznik do nauki historji na II kl. gimnazjalną (oraz) Przewodnik metodyczny. Lwów, 1934. Zakł. Nar.im. Ossolińskich.

Moszczeńska W. — Mrozowska H. Podręcznik do nauki historji na III kl. gimnazjalną. Lwów, 1935. Zakł. Nar. im. Ossol.

Moszczeńska W. — Mrozowska H. Podręcznik do nauki historji na IV kl. gimnazjalną. Lwów, 1937. Zakł. Nar. im. Ossol.

Nicolle Ch. Narodziny, życie i śmierć chorób zakaźnych. W-wa, 1936. „Mathesis Polska".

Paszkudzki A. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 23.IV.1935. Tekst. Komentarz. Lwów, 1935. Książnica-Atlas.

Piątkowski A. J. Spółdzielnia wiejska. Uwagi zasadnicze i wskazówki polityczne. Częstochowa, 1937. Nakł. autora.

[Piłsudski J.] Józef Piłsudski pisarz, wydawca i drukarz. Kraków, 1936. Tow. Miłośników Książki.

Roedemeyer F. Deutche Sprechbildung und Aussprache. Berlin, 1935. Oldenburg.

Rosenberg A. Historja bolszewizmu od Marksa do doby obecnej. W-wa, 1934. Wydawn. Nowoczesne.

Seyda M. Polska na przełomie dziejów. Tom I, II. Poznań, 1927/31. Księg. św. Wojciecha.

Srokowski K. Elita bolszewicka. Studjum socjologiczne. Kraków, 1927. Kr. Sp. Wydawnicza.

Starzyński R. Cztery lata wojny w służbie Komendanta. 1914 — 1918. W-wa, 1937. Instytut Józefa Piłsudskiego.

Tatoń A. — Jabłowski K. Zakup towarów przez kupca detalicznego. Lwów, 1937. P. W. K. S.

Trzebińska-Bodzińska H. Sztuka ludowa Wileńszczyzny i Nowogródczyzny a szkoła. Wilno, 1937. Dz. U. K. O. S. Wil.

Volkmann E. O. Wielka wojna. 1914—1918. W-wa, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy.

Volpe G. Rozwój historyczny faszyzmu. W-wa, 1933. Hoesick.

Wit M. Mistrzostwo natury. W-wa, 1936. „Mathesis Polska".

Wspomnienia. Wspomnienia legjonowe. Tom. I, II. Pod red. S. Falkiewicza i J. Jędrzejewicza. W-wa, 1924/25. Instytut Badań Najnowszej Historji.

Zaruski M. Z harcerzami na „Zawiszy Czarnym". Lwów, 1937. Książnica-Atlas.

WYDAWNICTWA NOWE I NADESŁANE.

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych:

Biliński Jan: Ćwiczenia słownikowe. Wydanie trzecie. Str. 119. 1 nlb. Cena zł. 1.70.

„Ćwiczenia słownikowe“ Bilińskiego, wydane poraz pierwszy w r. 1931, zdobyły sobie w kołach nauczycielskich zasłużone uznanie. Świadczy o tym najlepiej szybkie wyczerpanie obu pierwszych wydań książki.

Obecne wydanie — trzecie, poza wprowadzeniem nowej pisowni, dostosowane zostało również do wymagań programu czteroletniego gimnazjum, jakkolwiek służy kształceniu języka już od pierwszych lat nauczania.

Tatoń Antoni, Jabłowski Kazimierz: Zakup towarów przez kupca detalicznego. Str. 165. 3 nlb. 26 ilustracji i wzorów. Cena zł. 2.40.

Uboga polska literatura zawodowa jednak rośnie. Po podręczniku „Mój Sklep“, autorzy dali jakby jego dalszy ciąg. Jest to część druga przedmiotu rozpoczętego „Moim Sklepem“. Ale „Zakup towarów przez kupca detalicznego“ jest nie tylko podręcznikiem, jest książką, która powinna dotrzeć do rąk każdego polskiego kupca detalisty.

W pięciu obszernych rozdziałach omawiają autorowie kolejno: znaczenie i warunki korzystnego zakupu towarów, źródła zakupu, formy nawiązania stosunków handlowych, oraz technikę oferowania i zamawiania towarów.

Układ książki jest logiczny i przejrzysty, styl prosty i łatwy, dla każdego zrozumiały. Ale obok tekstu postawić trzeba wzory korespondencji handlowej. Jest w tej książce zobrazowana w reprodukowanych listach działalność kupca, praktyczne objaśnienie tematu na wzorach wziętych z życia. Korespondencja ta jest podana nie tylko w swej treści ale i w oryginalnej formie, dziś w zwyczajach handlowych przyjętej.

Lubomyrowicz Iwan: Łatyńska hramatyka dla serednich zahalno-oswitnich szkił z ukrajińskoju mowoju nawczania. Str. 157. 3 nlb. Cena zł. 3.

Pragnąc zapobiec brakowi podręczników do przedmiotów ogólnych, który dawał się odczuć zdawna w gimnazjach z ukraińskim językiem nauczania PWKS przystąpiło do publikacji szeregu oryginalnych i tłumaczonych podręczników dla tych szkół.

Po ogłoszonym przed kilku tygodniami przekładzie ukraińskim podręcznika chemii dr. Turkiewicza otzymaliśmy obecnie gramatykę łacińską—pracę oryginalną pedagoga ukraińskiego dr. Jana Lubomyrowicza.

Zarówno układ książki, jak i sposób jej opracowania świadczą, że autor opierał się na najlepszych wzorach i umiał zastosować najnowsze metody nauczania języków starożytnych. Odda też ona niewątpliwie wielkie usługi w nauczaniu łaciny w szkołach z ukraińskim językiem nauczania.

Keltie John S., Gilmour S.: Adventures of Exploration. Book II. Opracowała dr. Maria Patkaniowska. Lektura Angielska 3. Str. 36. Cena zł. 0.70.

Monk F., Winter H.: A great adventurer. Opracował dr. A. Kreusler. Lektura Angielska 5. Str. 20. Cena zł. 0.60.

Marshall H. E.: Stories of Robin Hood. Opracowała E. Rogoyska. Lektura Angielska 6. Str. 28. Cena zł. 0.60.

Wyprawy badawcze wielkich podróżników — odkrywców Livingston'a i Franklina, loty stratosferyczne niezmordowanego prof. Piccarda oraz ciekawe przygody legendarnego Robin Hooda—oto treść tych świeżo wydanych powyższych 3 tomików lektury angielskiej, która szczęśliwie łączy najnowsze metody nauczania języków obcych z żywym beletrystycznym ujęciem tematu.

Zajęty ciekawym opowiadaniem młody czytelnik bez wysiłku i znużenia pokonuje trudności czytania w języku obcym, rozszerzając i utrwalając jednocześnie przez umiejętnie zastosowane w objaśnieniach powtarzanie materiału leksykalnego z tomików poprzednich zasób swoich wiadomości językowych.

Wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie:

Trylogia i Krzyżacy z objaśnieniami i mapami zdarzeń.

Celem umożliwienia każdemu Polakowi nabycie Trylogii i Krzyżaków Henryka Sienkiewicza, Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Lwowie przystąpił do najtańszych wydań tych dzieł w formacie kieszonkowym, zaopatrzonych w objaśnienia rzeczowe i językowe. Do każdej części Trylogii i do Krzyżaków tych wydań Ossolineum dodaje mapkę historyczną terenu, na którym odbywa się akcja powieści. Na mapkach tych, dostatecznie wielkich, są zaznaczone szlaki, którymi odbywały się pochody, wyprawy i t. p.

Każdy, kto wpłaci czekiem P. K. O. Ossolineum Nr. 505.735 zł. 15 otrzyma odwrotnie 26 tomików (4.474 stron) Trylogii o objaśnieniami i 4 mapkami zdarzeń wraz ze skorowidzem.

Za zł. 5 otrzyma 8 tomików Krzyżaków z objaśnieniami i z mapką zdarzeń wraz ze skorowidzem.

Instytucje oświatowo-społeczne, stowarzyszenia, szkoły, oddziały wojskowe, P. W. i t. p., wpłacając z góry za 100 egzemplarzy, otrzymają dodatkowo bezpłatnie 20 egzemplarzy.

Tołpa Stanisław: Śladami łosia. Z wędrówek po Polesiu. Str. 184. Cena 3 złote.

Książka ta, to skreślony w przystępny, a jednocześnie w żywy i barwny sposób obraz Polesia, widzianego oczyma przyrodnika. W opisie tym, autor łączy cechy zdolnego obserwatora ze ścisłością naukową i prawdziwym ukochaniem przyrody. To też książka ta nie tylko wprowadza czytelnika w tajniki tej przedziwnej krainy, ale jednocześnie uczy poznawać i kochać przyrodę. Wartość książki podnosi również jej estetyczny wygląd i liczne piękne ilustracje.

Dzięki swym zaletom, książka ta zapełnia istniejącą lukę w dziedzinie popularnych książek przyrodniczych i nadaje się na lekturę dla młodzieży szkolnej.

Wydawnictwa Książnicy-Atlas Lwów—Warszawa:

Gen. M. Zaruski: Z harcerzami na „Zawiszy Czarnym". Gen. Zaruski, jako kapitan dużego harcerskiego statku szkolnego, daje opisy i wrażenia pierwszych podróży „Zawiszy Czarnego" na przestrzeni od Londynu do Helsingforsu, tym ciekawszych, że odbytych (z paru wyjątkami) bez udziału marynarzy zawodowych: odpowiedzialną służbę morską pełnili tu sami młodzi ludzie, którzy nigdy na większych żaglowcach nie pływali.

Książka daje obraz życia i pracy młodej załogi, wrażeń i przygód, których morze wtajemniczonym nigdy nie skąpi. Utrzymana w tonie swobodnych opisów przeżyć stanowi interesującą i pożyteczną lekturę zarówno dla młodych, jak i starszych ludzi. Treść uwypuklają liczne ilustracje.

Tom V zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie". Zgodnie z zapowiedzią, w roku 1937 ukaże się tom V „Zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie". Tom V stanowi uzupełnienie i logiczne zakończenie pierwszych czterech tomów; nie stanowi on tym samym samodzielnej całości, niezbędny jest natomiast jako nadbudowa części artykułowej encyklopedii, t. j. jej pierwszych czterech tomów.

Tom V zawiera bowiem wszystkie informacje poszczególne, które świadomie pominięto w czterech pierwszych tomach. Spełnia on tym samym w rękach swego czytelnika rolę encyklopedii podręcznej i jest zarazem przewodnikiem i indeksem w stosunku do czterech pierwszych tomów, stanowiących rozumową syntezę materiału analitycznego, zawartego w tomie V. W ten sposób całość zadowoli wszelkie wymagania czytelnika: da mu niezbędną sumę podręcznych informacyj i syntetyczne ujęcie najważniejszych zagadnień współczesnego życia i nauki.

Dotychczas ukazały się dwa pierwsze zeszyty tomu V. Całość oddana będzie w ręce czytelników w ciągu roku 1937. Bardzo wyraźny duży druk, rozsądnie pomyślane i ładne ilustracje doskonale uzupełniają tę pożyteczną całość.

Przyroda i Technika. Czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Zeszyt marcowy 1937.

Artykuły: Chwasty i gleba J. Paczowskiego. Przyczynek do biologii oleicy pstrej L. Sitowskiego. Ochrona zwierząt w parkach natury a gospodarka łowiecka Wł. Lindemanna. Złotnictwo polskie przed 10 wiekami J. Kostrzewskiego. Czy wirujemy? St. Kaniowskiego. Port rybacki w Wielkiej Wsi St. Hückla.

Notatki: Sprawy bieżące. Postępy i zdobycze wiedzy. Rzeczy ciekawe. Co się dzieje w Polsce? Książki nadesłane. Słowniczek wyrazów obcych.

Metodyka biologii (Dodatek poświęcony nauczaniu botaniki i zoologii): Kilka zagadnień z realizacji programu biologii J. Radomskiego. Przygotowanie pożywek i hodowla bakterii St. Tołpy. Hodowle zwierzęce i ich organizacja na terenie klasy pierwszej nowego gimnazjum A. Podgórskiej. W jakim zakresie można wykorzystać „Przyrodę i Technikę" w lekturze ucznia i przygotowaniu nauczyciela przy nauce biologii w klasie IV gim. C. W. Nowickiego.

PAŃSTWOWA

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

W RÓWNEM, (Kuratorium O. S. Ł.)

KONTO P. K. O. Nr. 506.820.

REGULAMIN BIBLIOTEKI DRUK. W DZ. URZ. K. O. S. Ł. Nr. 10/105 z 1933 r.

Czytelnicy zamiejscowi otrzymują książki pocztą bez zwrotów kosztów porta.

Czytelnicy zwracający się do Biblioteki poraz pierwszy winni przesłać zaświadczenie Kierownictwa, stwierdzające, że są zatrudnieni w danej szkole.

Opłata za korzystanie z Biblioteki wynosi 1 zł. miesięcznie.

Czytelnicy mogą wypożyczać jednorazowo 3 książki na okres 1 miesiąca.

Czytelnicy ponoszą koszty przypomnienia o zwrocie książek przetrzymanych ponad przepisany termin.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojedyńczy 60 gr. Konto P.K.O. Nr. 30.365.
Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORIUM.
Drukarnia Samorządowa, Równe, XIII Dywizji 3, tel. 146.